

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KOZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre --- 8 korona
Félévre --- 4 "
Negyedévre --- 2 "
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

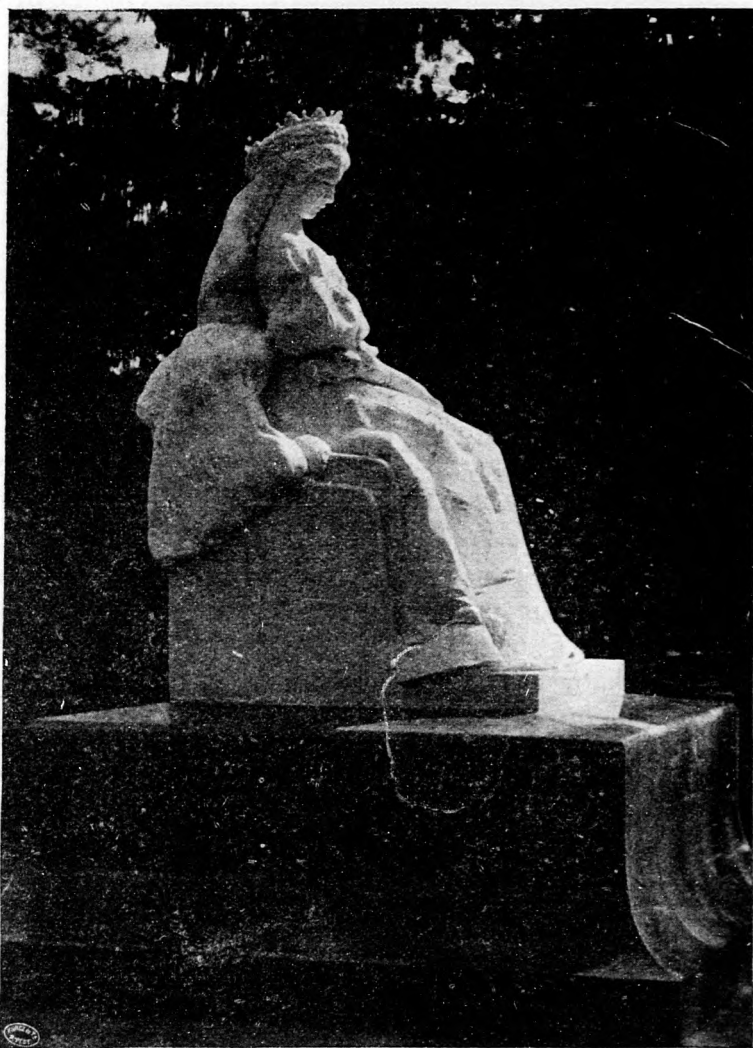
a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének ügyv.-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Erzsébet királyné szobra Szegeden.

Tíz esztendővel ezeltgyászó köntösbe öltözött a magyar nemzet, mert védőasszonya, pátronája lehelte ki nemes lelkét; utolsó dobant nagy szive, melynek dobogása csak az ő magyarjaiért való... Most tíz esztendő eltelte után is kiesendül a nemzeti fájdalom sírásából a nagy férfiú Szilágyi Dezsőszava: „Törrel átvert fejedelmi szív előtt mély fájdalomban, megtörve állunk, lelkünkben felmerülnek a multak boldog és borús emlékei, képe annak a királynénak, kinek fejedelmi erényei és nemes szíve

annyit tettek a trón és nemzet elválaszthatatlan összeforrasztására...

Ennek a jellemzésnek az igazsága járta át a magyar nép lelkét a nagyasszony koporsójánál s járja át egy évtized elmultával ma is.

Egy magyar város Szeged város közönsége márvany szobrot emelt a boldogult királyasszony emlékezetének.

Fehérmárványból készült a szoboralkotás jeléül annak, hogy a minden magyarok Nagyasszonyának tiszta lelke, nagy szíve előtt leborult minden magyar.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minöket 33 év óta

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv. szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

tartott s a két legfontosabb kérdést: a kvótát és a bank dolgát foglalta magában. Habár félhivatalos jelentések szerint az érdemleges tárgyalások csak holnap kezdődnek és holnapután, esetleg úgy lehet csak a jövő héten fejeződnek be, mégis már ma tenyként megállapítható, hogy a kiegyezési helyzet éppenséggel nem javult. Az ellentétek két meredekjén át: a kvótakérdésén és a bank ügyön ma sem sikerült hídat verni, amely lehetővé tenné a megegyezést. A magyar és az osztrák állásponton nem változtatott semmi és senki a bécsi szakítás óta. Ma ez az igaz helyzetkép. Minden hécsi szépítgetés taktika, ámitás vagy a viszonyok félreismerésén alapulhat csupán.

Az osztrák sajtó irányadó orgánumai gyanus egyértelműséggel hangoztatták, hogy a magyar kormányuk új formulája van, mely a kvótakérdésben bizonyos elvi kijelentéseket tartalmaz. Az erre vonatkozó lapközlemények a sugalmazás bélyegét viselik magukon s olyan forrásból eredőnek látszanak, amelyet az osztrák kormány táplál friss hírekkel.

A szegedi Erzsébet-szobor.

Vasárnap leplezték le Szegeden, a Stefánia-sétatéren Erzsébet királyné márványszobrát, díszes közönség előtt, amelynek sorában királyunkat József főherceg képviselte. Megjelentek továbbá a kormány, a parlament, a törvényhatóságok és Szeged város képviselői, hogy jelenlétükkel emeljék az ünnepség fényét. Dél előtt tizenegy órakor érkezett a főherceget hozó különvonat a szegedi állomásra, ahol Jahl altábornagy és a negyvenhatodik gyalogezred egy díszszázada fogadta. Az állomás épülete előtt levő dízsátornál Kelemen főispán és Lázár polgármester várták a főherceget, aki a főispán üdvözlő szavaira így válaszolt:

Nagyon megtisztelt felséges urunknak az az elhatározása, hogy e lélekelmelő szép ünnepélyre éppen engemet küldött ki. Hálás köszönetet mondok a szép és meleg fogadtatásért, amelyben engem részesítettek és nem fogom elmulasztani, hogy felséges urunk előtt ragaszkodásuk ezen újabb bizonyítékát tolmácsoljam. Szentül meg vagyok győződve, hogy nagy Alföldünknek e szinmagyar metropolisában minden tekintetben jól fogom magamat érezni és szép emlékekkel fogok távozni.

A főherceg ezután kocsiba ült és a Stefánia-sétatérre hajtatott, ahol a számára dízsátort állítottak fel. A következő kocsikba Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Josipovics Géza és Günther Antal miniszterek, Bolgár Ferenc államtitkár, Návay Lajos képviselőházi alelnök és más előkelőségek ültek. A főherceg körül a sátorban a miniszterek álltak, a sátor előtt a meghívott előkelőségek. Ezek között ott volt Burián István közös pénzügyminiszter is nevével. Az ünnep a Himnusz eléneklésével kezdődött, melyet a herceg is csákJát levéve hallgatott végig. Ezután a szobor-bizottság elnöke, Erdélyi Béla vasuti főfelügyelő, majd Lázár György polgármester mondott rövid beszédet, melyre József főherceg így válaszolt:

Mély meghatottsággal, fájó szívvel tekintünk föl mindnyájan nagyasszonyunk, Erzsébet királyné oly népszerű, magasztos alakjára. Egy fohász rebben el mindnyájunk szívéből. Nagy lelked eszményi ihlete legyen a jövőben is az a törhetetlen kapocs, mely összefűzi e nemzetet sok keserű megpróbáltatáson átment hitveseddel, a mi szeretett urunkkal, királyunkkal! Maradj továbbra is őrzőangyalunk, te, ki áldást osztottál az életben! Áldás legyen a neved, magasztos emléked! Ameddig széles e hazában magyar szív dobog, a te nemes alakod tovább él nemzedékről-nemzedékre, mert halhatatlan a te neved! Ó császári és apostoli királyi felsége nevében elrendelem, hogy hulljon le a lepel.

A lepel lehullott s ezután a főherceg és kísérete Ligeti Miklós szobrászművész társaságában körüljárta a kékes-fehér karrarai márványszobrot, amely a királynét ülő helyzetben ábrázolja. A koszorúk elhelyezése után a főherceg kocsiba szállott, hogy lakására hajtasson. Kocsija a színház-épület előtt elgázolt egy tizenéves éves fiút; a főherceg kiugrott a kocsiból, fölemelte a fején sérült fiút s átadta az odaszaladó mentőknek.

Déli egy órakor a főherceg tiszteletére a város ebédet adott, amelyen nem volt se pohárköszöntő, se zene. Délután három órakor a főherceg a miniszterekkel kihajtatott a vasuti állomásra, s külön vonaton elutazott Kistapolcsány felé. Előbb azonban föladta a következő táviratot:

Augusztia hercegnő, Kistapolcsány. Az ünnepély nagyon szép és lelkesült volt. Jól vagyok. Vizontlátásra ma este. Szívvel ölel József.

Az udvari vonatra útközben, a vecsési állomáson jókora követ dobtak, mely az ujságírók kocsijába repült, s a 100.525 számú kocsí falát megsértve, a folyosóra csapódott.

**TERMÉNYEINKET
ÉRTÉKESITSÜK**

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, V., Alkotmány-utca 31.
utján.

Délvidéki gazdáink forduljanak ezirányban a kötetlenségben működő Délmagyarországi Mezőgazdák Szövetkezetéhez,
♥ ♥ ♥ Temesvár, Losonci-tér 8. szám. ♥ ♥ ♥

UGYANOTT

Korpa, konkoly, olajpogácsa, takarmányliszt, szárított répaszelet, száraz moslák, malátacsira, szörplé (mellasse) és minden más erőtakarmány az ország bármely állomására legjutányosabb feltételek mellett szerezhető be. ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥

Támadás Apponyi ellen.

Annak idején megemlékeztünk arról, hogy Apponyi Albert gróf közoktatásügyi minisztert a híres norvég író, Björsterne Björnson igaztalanul támadta.

Björsterne Björnson példátlan kifakadásai Apponyi Albert gróf ellen méltán ámulatba ejtették egész Magyarországot, sőt a művelt külföldet is, ahol Apponyit mint embert és mint államférfiút becsülik. Apponyi elmondhatja magáról, hogy a mióta a közéletben szerepel, ellenfelei sok megokolatlan s alaptalan váddal illették, de a mit Björnson állít róla, hogy ő valamely népnek vagy bárkinek is elnyomója, még legvakmerőbb s leggonoszabb indulatú ellenségei sem merték szemére lobbantani.

A mikor Björnson első támadása a sajtóban megjelent, Apponyi vállat vont. Annyira érdemtelenül érte a vád, hogy fölöslegesnek tartott minden nyilatkozatot. Most azonban, hogy Björnson egyik bécsi ujságban újra s még igazságtalanabb hangon támadta, munkatársunk fölkereste Apponyi Albert gróf kultuszminisztert, aki Björnson támadásairól a következő nyilatkozatot tette:

— Björnson támadásaira semmit sem tartok szükségesnek válaszolni, de nem is válaszolhatok, mert ő csak vádol, sőt szídalmoz, a nélkül, hogy a bizonyítéknak, a vádjai alapjául szolgáló ténynek csak árnyékát is mutatná. Ez az egész eljárás — és ezt mély fájdalommal mondom — annyira nélkülözi az erkölcsi komolyság kellékeit, hogy azzal érdemlegesen foglalkozni lehetetlen. Fájdalommal mondom pedig ezt, mert Björnson lángelméjét régóta nagyon tisztelem és rosszul esik e lángelmét ilyen szereplésben látni. Aki a tényeket ismeri, aki engem ismer, csak megmosolyogja azt a vádat, amely szerint valamely népfajnak vagy bármely emberi lénynek elnyomója volnék. Az előtt az európai ítélőszék előtt, a melyhez Björnson idézni kíván, a szabadságszerető és az emberiség nagy eszményeiért lelkesedő emberek ítélőszéke előtt fölemelt fővel fogok mindig állhatni; mert abban a tudatban élek, hogy e szent eszményektől egyetlen cselekedetben sem pártoltam el és abban a másik tudatban is, a melyet Björnson, ha komolyan számot vet magával, talán irigyelni fog tőlem: hogy könnyelműen nem vádoltam embertársamat.

A magyar bor védelme.

A mult héten irtunk a szőlőtermelők gyűléséről és a borvédelemről. A pécsi borászati kongresszuson alaposan firtatták a kérdést. Az egyik előadó nagy tudással, széles tanulmányra valló előterjesztésben szólott arról, hogy a magyar bor népszerűtlen lett a haza határain belül is. A mi nemzeti italunkat legyőzte a jobb módú osztálynál a városokban az árpalé, a sör, kint a falvakban a lelkétölő itóka, a szesz. Ha nem issza az ökör a kút vizét, talál a magyar birtokos elég orvost arra, akik konstatálják, hogy: gyógyerejű a kút vize. Gombamódra szaporodnak a gyógyhatású italok, — úgyszólván minden községben, városban szódavízgyárak vannak immár, s ezzel szemben a magyar pincékben keletlen árúcióként tesped a szőlő-nedű . . . Keserű igazság, de igaz!

Ha pedig külföldre tekintünk, még szomorúbb kép tárul elbűnk. A világ borainak királyát, a tokaji bort szemérmetlenül pancsolják a külföldön. A magyar bornak védelméről szó sincs. Görög mazzolaszólóból, cukrozott olasz borból, a tiroli termékből mennyi „tokayer Ungarwein“ készül külföldön? Ki tudna arról számot adni! Ellenben a tokajhegyaljai szőlőtermelők nem bírják értékesíteni boraikat s keservükben maguk kénytelenek — meginni. Pedig fejedelmi áldozatot hoztak szegények a hegyaljai ujításért!

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Szövetkezetek világkongresszusa.

A *Független Ujság* olvasói tudják, hogy a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége most tartja hetedik nemzetközi kongresszusát Cremonában. Az ünnepélyes megnyitás szept. 23-án volt, amelyen Luzzati olasz államminiszter, a kongresszus elnöke a többek közt ezeket mondta: „A szövetkezeti elv minden kritikával és gyakorlati támadással szemben diadalmaskodott s a szociális megváltás ez eszközét, amelyet az angolok, németek, franciák, osztrákok, magyarok, olaszok és más népek fedeztek föl, most már a népjólét emelésének egyetlen és főszközűl ismerik el a szociálisták és reakcionáriusok, valamint mindazok, akik eleinte tagadással és gúnynyal fogadták. Mi a szövetkezeti ügy külföldi oszlopaíra úgy tekintünk, mint mestereinkre, de remélem, hogy látva földműves-szövetkezeteinket, amelyek most már vasutak építésére is vállalkoznak, továbbá fogyasztási és termelési szövetkezeteinket, a kollektív bérleteket és a munkaházak építésére irányuló szabad iniciatívát, ők is el fogják ismerni, hogy a tanítvány nem méltatlan mestereihez. Ha a szövetkezetek hívei az egész világból egyre bensőbben megismerkednek, bizonyára nem túlzott az a remény, hogy az eszmecsere kívül meg fogják kezdeni termékeik kicserélését is, amely gyönyörű gondolat vezérelte királyunkat a nemzetközi gazdasági intézet alapításánál és szolid alapokon álló intézmények révén el fogunk jutni az univerzális takarékkönyvig, a világcekkig a kölcsönös hitelnnyújtás céljából. Ilyenképpen minden szövetkezeti tag nemcsak saját hazája polgárának fogja érezni magát, hanem egyszersmind az előrehaladottabb, a ma még nyomasztólag ráható politikai, erkölcsi és gazdasági uzsora alól fölszabadult emberiség tagjának is, s ekkor a munka nem lesz többé a tőke rabszolgája, hanem ellenőre lesz a tőkének, még pedig nem erőszakosság útján, hanem a benne rejlő erő és erkölcs révén“. Ezután Tittoni külügyminiszter, üdvözölte az idegen nemzetek képviselőit, valamint mindazokat, akik a béke és az emberi szolidaritás zászlaja köré csoportosultak. Kifejtette, hogy Olaszország békés külpolitikát követ, jogos érdekei megóvásával éberem örökös méltóságán, de egyszersmind az az óhajta, hogy valamennyi más nemzettel jó viszonyban álljon és velük a civilizáció, a szabadság és a munka ragyogó útján versenyezzen.

A kereskedők is szövetkeznek. A hangadó merkantilista urak még mindig erősen támadják a falusi nép szövetkezeteit. Nem veszik észre eközben, hogy saját táborukban is hódít már a szövetkezeti eszme, ami a legbiztosabb módja lesz a szövetkezetek ellen indított hajsza elhallgattatásának. Mert ha a merkantilisták is szövetkeztek, semmi jogosultságuk sincs ugyanezt a falusi néptől megtagadni. A legújabb szövetkezeti mozgalomról, mely a szegedi kereskedők közt indult meg, a „Szeged és vidéke“ ezt írja: „A boldogulás felé. A szegedi kiskereskedők legutóbb tartott választmányi ülésükön Kormányos Benő dr. javaslata alapján elhatározták, hogy sorakoznak és közösen árúbeszerző-szövetkezetet alakítanak. A szövetkezet nagyban veszi a portékát és ilyenformán a kiskereskedők is olcsóbban jutnak hozzá, meg a közönséget is olcsóbban szolgálhatják ki. A kiskereskedők és a kisiparosok számára

ez a boldogulás útja, ha a nagykereskedőkkel állni akarják a versenyt. A kiskereskedők szövetkezetének az alakulása csütörtökön este lesz."

Az agrárszövetkezetek fejlődése. A szövetkezetek iránt éveken át mesterségesen szított ellenségeskedésnek úgylátszik kevés eredménye maradt meg. A szövetkezetek munkásságát nap-nap után jobban méltányolják. Elég rámutatni Szerényi államtitkárnak a pécsi iparkongresszuson tartott nagyszabású beszédére, amelynek egyes részei valóságos hideg zuhanyként hathattak a szövetkezeti mozgalom ellenségeire. Az örvendetes változásnak ilyen szembetűnő jele a monori szövetkezet ünnepe, melyről lapunkban részletesen beszámoltunk. Egy kis falusi szövetkezet ünnepén aligha találkozott még oly díszes társaság együtt, mint Monoron, hova két miniszteren kívül minden jelentékenyebb közgazdasági szervezet elküldte képviselőjét. A viszonyok ilyen fordulója kell, hogy intőjelül szolgáljon a gazdaközönségnek, amely eddig csaknem egyedül terjesztette a szövetkezeti eszmét. Az önszegély útján annyi nagy és szép dolgot lehet megvalósítani, amit eddig részben a közöny, részben az ellenséges hangulat csirájában megfojtott, vagy pedig nem bírt kellően megérlelni. Hogy példát említsünk, ott van a borértékesítő országos szövetkezet, a pinceszövetkezetek elaludt dolga. Itt volna az ideje a szövetkezeti birtokbérletek ügyét is dűlőre vinni. Megteremtésre vár a gabonarakár szövetkezeti középpont is, nem szólva a szövetkezeti kendergyárakról, a szövetkezeti szeszgyárakról. Az őszi munkaidő kezdetén nem lesz időszerűtlen napirendre tűzni a szövetkezetek országos szövetségének ügyét sem, amiről közel két év óta alig volt szó. A változott közhangulat, a kormánynak a szövetkezetek iránt tapasztalható jóindulata időszerűvé teszi mindezeket a dolgokat, a gazdaközönségnek pedig — mely eddig is kezdeményező volt szövetkezeti téren — országsszerte újabb erővel kellene hozzáfogni a munkához.

Közös legelőszövetkezetek. Egyik német ujságban olvassuk, hogy megalakult a szász Schweiz Ober-Ehrenberg vidékén az első közös legelőbérli szövetkezet. Abból a meggyőződésből keletkezett ez az intézmény a szász királyságban, hogy a kisbirtokosok talpraállítására annyira szükséges tejelő- és haszonállatok szaporítására nem kínálkozik más alkalmas mód, mint közös legelőknak szövetkezeti úton leendő megszorítása. E célból megvett az ottani szövetkezet egy 35 hektáros kisbirtokot 56,000 márkáért. 27,5 hektárt célszerűen bekerített és átlag 8 porosz holdra beosztott. Egy-egy

turnuson 8—14 napig legel a marhájuk és 5—6 hét múlva kerülnek sorba az egyes bekerített helyek. 90 darab marhát vettek fel a legelőre, mely szám később 120 darabra szaporított, melyek egészen októberig maradtak a legelőn. Hogy milyen jól bevált ez a legelőrendszer, mutatja a következő eredmény, melyet próbamázsálások útján állapítottak meg. A marhák átlag mindennap 1 fontot híztak, a 4 csikó pedig mindennap pláne 2 $\frac{1}{2}$ fontot. Még ólat is csináltak a marhák részére rossz idő esetére, de abba nem is igen mennek bele háltni a marhák, annyira kedvelték a szabad levegőt. Ezen kedvező eredmények láttára egymásután létesültek a közös legelőbérli szövetkezetek, még pedig: Oberschönauban Freiburg mellett, Hannersdorf Frauenberg mellett, Elterleinban Annaberg mellett, Schwartzenberg, Welka, Kamenita stb. helyeken. Ezek mind szövetkezeti alapon létesültek. A szükséges pénzt az Országos Szövetkezeti Központ útján nyerték 2 $\frac{1}{2}$ % államszegélyből bizonyos idő alatti törlesztési kötelezettség mellett. Különben tervbe van véve az egész szász királyságban az összes közös legelőbérli szövetkezeteket kölcsönös állatbiztosító szövetkezetbe egyesíteni. Ez volna különben a legjobb módja a különféle állatbiztosítási ágak egyszerűsítés és olcsóbbá tételének.

A mosoni tejszövetkezetek a pécsi országos vaj-és sajtversenyen. Szeptember hó elején a pécsi országos tejjgazdasági kongresszus idején országos jellegű vaj-és sajtverseny tartarott. Ezen a mosonmegyei szövetkezetek is részt vettek. A vajversenyben összesen 125 szövetkezet és magános vett részt, melyek közül 33 lett érmevel és elismerő oklevelekkel kitüntetve. Baranya vármegye 35-féle vajjal vett részt és 11 díjat nyert (részint magánosok, részint szövetkezetek), Tolna vármegye 17 szövetkezettel vett részt és 4 díjat kapott; Moson 16 szövetkezettel versenyzett és 7 díjat kapott. Díjat nyertek még Zala 3, Sopron 2, Vas 2, Pozsony, Komárom, Nagyküküllő, Udvarhely 1—1 díjjal. Miként ezen számadatok is mutatják, aránylag a legjobb eredményt Moson vármegye érte el, különösen ha tekintetbe vesszük még azt, hogy „Óvári“ sajtjaival szintén 5 szövetkezetből vett részt, melyeknek mindenike díjat nyert. Moson vármegye így 20 szövetkezetével 12 díjat vitt haza.

Szövetkezeti lengyár Perbenyiken. Az országban szövetkezeti alapon az első lengyár Perbenyiken most már felépült és legközelebb megkezdí üzemét. A gyár első abban a tekintetben is, hogy a földmívelésügyi miniszterium tervei szerint épült s a legmodernebb felszerelése van. A gyár ezer holdon termelt kender dolgozhat fel. Ez évben kísérletül 600 holdon termeltek kender és a termés fényesen bevált. A szövetkezeti gyár üzeme a legkedvezőbb auspiciumok között indul meg.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK ELLÁTÓ

— SZÖVETKEZETE —

Budapest (Központi Vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi Iroda: IX., Imre-utca 4. sz.

— Nagy köpinczéi: BUDAFOKON. —

ÉRTÉKESIT husféléket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és mindennemű **ÉLELMICZIKKET**. Hordóbor-értékesítő osztály. Égetett szeszesitalok értékesítése

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek!

Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyujt felvilágosítást.

• MI UJSÁG? •

Szüretelünk . . .

Ősz az idő . . . Ökörnyál vékony fonalai úsznak a levegőben, a sárguló rét, mező felett.

— Hosszú ősziünk lesz! — mondják a régi öregek. A szántóvető gazda örvendezve látja a vénasszonyok nyara hosszúra nyúltnak ismertető jelét, az ökörnyálat . . .

A szőlőhegyek visszhangzanak a vigasságtól, ámbátor a mult heti fagy egy kissé lehűtötte a szőlősgazda kedvét; összetöpörödött a szőlő a hidegtől, dértől, le kell tehát szüretelni az érett gerezdeket!

Kevés gabona termett az idén, most meg a szőlőskertekre is balkezével sujtott a Teremtő: nem lesz annyi szőlő, lágy kenyér az idén, mint tavaly! Baj biz ez, öreg hiba. Csak legalább a szőlőfürt leve legyen jobb, hogy a gazda jobb árat kapjon érte.

Megkapáltuk szőlőinket három ízben is, nem sajnáltuk rá erőnket s most a beéredés percében a szőlő legveszedelmesebb ellen-ségei, a fagy és dér környékezték meg a szőlőket. A hordók, csöbrök most bizony csak félig-meddig telnek meg.

Szomorubb szüret esik meg az idén, mint tavaly, nem lesz tele a pince, de azért szüretelünk jobb jövőendő reményében vesszük le a szőlővessző ilyen-amolyan termését:

— Szüretelünk!

Kossuth-szobor Pécssett. A pécsi Kossuth-szobor albizottsága minap ülést tartott Erreth János főispán elnöklésével. Az ülésen Horvay János szobrászművész, a szobor alkotója betérjesztette a talapzathoz használandó kőmintáit, a szobor tervrajzát. A szobor költségeiből még hiányzó összeg fedezetére a bizottság határozata szerint széles körben újabb gyűjtést indítanak. A gyűjtést mindjárt a gyűlésen megnyitotta 300 koronával Zsolnay Miklos, akinek hálás köszönetet mondtak. A szobor leleplezése napján, március 15-én ünnepi előadást rendeznek a pécsi nemzeti színházban, amelynek jövedelmét szintén a szobor költségeire fogják fordítani.

Pánszlav papok egyházi törvényszék előtt. A békésmegyei Tótkomlóson a minap törvényszéket ültek a bányai evangélikus egyházkerület törvénybírái a község két lelkésze, Hrdlicska Lajos és Sztik Gyula fölött. A két papot nemzetiségi izgatással vádolták és az esperesség törvényszéke hivatalvesztésre ítélte őket. A papok megfőlebbzték az ítéletet. A lelkészek mindketten tagadták, hogy a tót tulzók táborához tartoznának s a tanuvallomások alapján a bíróság nem találta kétségtelenül beigazoltnak a vádat s a vádlottakat csupán az egyházi közigazgatásban elkövetett szabálytalanságok miatt ítélte el. E szabálytalanságokért Hrdlicskát 200, Sztiket 100 korona pénzbüntetéssel sujtotta, elmarasztalva őket 900 koronányi perköltség viselésében is.

Szabályozzák a Gellérthegyet. Budapest fővárosa bővelkedik a szebbnél-szebb helyekben. A Duna folyam hőmpölygő hullámkarjai átölelve tartják a Margitszigetet, ezt a paradicsomba illő tündéres rózsáskertet. A budai oldalon erdőkoszoruzta hegylánczolat gondoskodik a főváros jó levegőjéről, hús enyhet adva a nyár tikkasztó forrósága ellen s ellensúlyozza a gyárrak füstjét, utcák porát és a nagyvárosszülte bacillusok milliárdjait. De mindkőzt a legkedvesebb, leghasznosabb a Gellérthegy. Itt a város szívében emelkedik, felé sietnek a hidak a pesti oldalról, villamosok bugják körül, talaja dolomittartalmánál fogva gyümölcsenyésztesre, szőlőültetésre a leghálásabb, kellemes, kevés fáradsággal elérhető sétahely, kiránduló telepe a fővá-

rosi közönségnek s a hatóság évtizedeken át mostoha-gyermekként következetesen mellőzte, nem sietett felkarolni, elősegíteni kiépülését, környékének fejlesztését, felvirágoztatását. Pedig akit nyáron át a fővároshoz köt a foglalkozása, mily örömmel építene magának állandó lakot, ha a hatóság ebben a törekvésében támogatná. Most azután végre Bárczy polgármester vette kezébe a Gellérthegy szabályozását s így lesz is belőle valami. A pénzügyi bizottság is hozzájárult, hogy a hegy északi oldalán ötvenhárom ingatlant hétszázezer koronáért megvegyenek s a még hátralevő huszonkilenc ingatlant kisajátítsák. Megállapították, hogy az egész hegyoldal megszerzése negyedfél millió koronába kerül, amiből még csak fél millió értékű telek nem a fővárosé. A bizottság Platthy György indítványára köszönetet mondott Bárczy István polgármesternek, Bódy Tivadar tanácsosnak és a nagy munkában résztvett tisztviselőknél.

Szász Károly püspök síremléke. Szász Károly református püspöknek, a nagynevű írónak és költőnek a kerepesi-úti temetőben levő sírja fölé emléket állított kegyeletes gyászoló családja és egyúttal a boldogult püspök sírjába helyeztetni át néhai özvegye hamvait. A csiszolt fekete gránitból faragott síremléket a napokban állítják föl a kerepesi-úti temetőben és október 15-én, a püspök halálának évfordulóján avatják föl a család tagjainak jelenlétében.

Veszedelmes cukrászda. Kassáról jelentik: A Stefanovics-cukrászdában készült süteményektől ismét több megbetegedés történt. A rendőrség ezúttal megtiltotta a cukrászdában a sütemények készítését és elárusítását, mindaddig, míg a cukrászda teljes felszerelését meg nem vizsgálják és az eddigi felszerelés helyett újat nem szereznek be.

Inger Szolimán elpáholása. Inger Szolimán afrikai gyarmatosítási fáradaimait most mint bihari földbirtokos pihenni ki. A nyugodalmas élet nem kenyere Dsibuti hősenek és keresve-keresi a kalandokat, hogy a lapok, amelyek róla annyit írtak valamikor, most se feledkezzenek meg végképpen róla. És így, ha valaki örült a belényesi választásoknak, úgy az Inger Szolimán volt. Most már valószínűleg sajnálja, hogy a politikai csatába belekeveredett, mert a küzdelem neki zöld daganatokat és pirosas-lila foltokat hozott. Az eset ismerős, akik azonban már elfeledték, azoknak mindent eszébe juttathat a feljelentés, amelyet Inger Szolimán megbízásából dr. Kégl József, Eötvös Károly irodavezetője adott be Korda Andor országgyűlési képviselő és társai ellen. A feljelentés a következőket mondja el: Inger Szolimán délután egy órakor kocsijáért a Hirschmann-féle kávéházba ment. Amint a bejáraton belép, ott látja az asztalnál iddogálni Korda Andort, Szöllősy Istvánt néhány tárkányi paraszttal együtt. Inger Szolimán eltekintett attól a feszült viszonytól, melyben Kordával élt s odament az asztalhoz. Elsősorban a kívülről bejövő Ardelean szombatsági lelkész vágott hozzá egy széklet. Erre Inger Szolimán rájuk kiáltott:

— Részeg banda! Ha így viselkednek, akkor csakugyan Lukacsu fog győzni.

Több se kellett. Az ottlevők mintegy jelszóra nekirohantak. Korda Andor megkapta balkezével a ruháját, jobbával pedik — ökölbe szorított kézzel — egy hatalmas csapást mért az emir homlokára. Inger Szolimán egyszerre elkábult az erős ütéstől. Látása is elhomályosodott. Erre Korda Andor, Szöllősy István és Ardelean Jenő ütni kezdtek. A nagy veszedelem láttára

besietett az utczáról az emir kocsisa s gazdáját kifelé akarta húzni. A verekedők pedig befelé ránczigtálták. Épp ideje volt már, hogy a kávéház előtt ácsorgó csendőrök közbelépjenek. Szuronyt szegezve jöttek be a helyiségbe és a mulatozókat szerteriasztották. A feljelentés szerint az orvtámadást előre megbeszélték. Inger Szolimán állításai valóságának bizonyítására harmincz tanút jelentett be. — Így mondja el ezt Inger Szolimán. De vannak, akik másként tudják; majd ki derül a vallatásnál.

Bubics püspök adóssága. Még mindenki élénken emlékezik arra a vagyoni romlásra, amelybe Bubics Zsigmond kassai püspök késő öregségében, halála előtt rövid idővel jutott. Az agg püspök pénzsűkében a püspökség törzsvagyonát is megcsonkította és ezt hagyatékából kipótolni nem lehet. Eladták minden ingó és ingatlan vagyonát. A tirolai híres várkastélyát, a melyet a múkincseket szerető püspök drága pénzen építtetett, potom százötvenezer koronáért adták el. A kastély állítólag több mint félmillió koronába került. Ezt a vételárat is a hiány fedezetére fordították, de mindez nem volt elég. A királyi közalapítványi igazgatóság képviselője a minap fejezte be a püspöki vagyon rendezése körül eljárását és most már megállapítható, hogy körülbelül 105.000 korona hiányra fedezetet nem lehet találni. A püspöki törzsvagyon eme hiányának kipótlásáról kell tehát gondoskodni, ez irányban ő felsége, mint legfőbb kegyúr határozatát kikérni. Mint már volt rá eset, a hiányt több évre kivetendő aránylagos részletekben a mindenkori javadalmazásokon veszik meg.

A hamis százkoronás. Knirsch Antal csehországi fényképész húsz koronát kért kölcsön az anyósától, akinek a kölcsön fejében egy százkoronást adott át letétül. Az anyós azonban a százkoronást tovább adta s amikor fel akarták váltani, akkor derült ki, hogy hamis. Megindult a nyomozás, amelynek során Knirsch Antalnál házkutatást tartottak. Találtak is nála még két hamis százkoronást. A főtárgyaláson Knirsch azzal védekezett, hogy a bankjegyeket a lóversenyen kapta, ahol sziveségből több embernek váltott. A törvényszék a vádlottat hamis pénz csalárd használatáért nyolc hónapi börtönre ítélte. A tábla Frenreisz István elnöklésével most tárgyalta az ügyet, de nem határozott, mert az a gyanú támadt, hogy az iratok mellett levő bankók nem azonosak a vádlott lakásán talált hamis százkoronásokkal. A tábla az iratokat visszaküldte a vizsgálóbíróhoz, hogy tegyen jelentést, vajjon a hamis bankókat nem cserélték-e el.

Nagy vihar Fogarasmegyében. Minap éjjel Szohodol fogarasmegyei községben óriási vihar volt; a villám egyik házba lecsapott, — a ház földig leégett. Ugyanakkor a villám a zernesti cellulosegyárba is lecsapott és tönkretette a villamos motorokat.

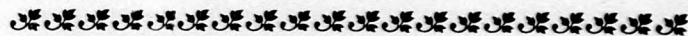
Gázrobbanás egy vendéglőben. Szerdán éjjel egy órakor a mezőtúri vasúti állomás közelében lévő vendéglőben gázrobbanás történt, ugyanakkor, amikor az aradi gyorsvonat elhaladt a vendéglő mellett. Az utasok között nagy pánik keletkezett, mert azt hitték, hogy a vonat ellen követte el merényletet. A gázrobbanás eddig ki nem derített okból keletkezett. A robbanás olyan erejű volt, hogy a vendéglő épületét s az ott lévő telepet teljesen lerombolta.

Elintézett határvillongás. Magyarország és Ausztriát érintő határvonalon Poprádremete szepesvármegyei és Zubryzek galíciai községek közt még 1896 óta határvillongások támadtak, amelyeknek rendezésére tör-

vényhatósági intézkedés vált szükségessé. Poprádremete szepesvármegyei község területén fekvő és a magyar kataszterben Rosztokami név alatt szereplő 39 holdnyi ingatlan a muszynai cs. és kir. törvényszéki telekkönyvi hatóságnál a gácsországi zubryzeki lakosok javára telekkönyvezve van s ekkép határsértés történt Magyarország kárára. Az ebből támadt per most, tizenegy év multán dőlt el. A döntés szerint az említett birtok Zubryzek községhez tartozik.

Kirabolt vonat. Odesszából jelentik, hogy minap reggel a Kiew felé robogó személyvonatot egy 13 rablóból álló csapat megtámadta és mintegy 5000 rubel értékű csomag elrablása után felgyújtották a többi podgyaszt. Három utast és egy csendőrt megsebesítettek, azután elmenekültek.

Zsidó nem lehet keresztapa. Debrecenben történt ez a különös eset. Erdélyi Pál, aki zsidó vallású, elvette Reitgruber Micit, aki római kath. vallású. A férj rezerválist adott arról, hogy születendő gyermekei mindnyájan katolikusok lesznek. A napokban aztán megszületett az első gyermekük. Az apa a gyerek kereszteléséhez a sógorát, Révi Nándor dr.-t kérte fel keresztapául, aki szintén zsidó vallású. Gróth Ferenc debreceni római katolikus prépost-plébános azonban még aznap értesítette Révi Nándor dr.-t, hogy nevét törölte az anyakönyvből, — mert zsidó nem lehet keresztapa.

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság
a szab. osztr.-magy. államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyárának
vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

EGYETEMES ACZÉLEKÉK.

Tiszta aczélanyag
saját hámorainkból.

Eltörhetetlen tégelyaczél-ekefej.
Pánczélaczél-kormánylemezek.
Magasított aczélkefe.
Porvédő kerekek.
Aczél gerendely.

Csak kitémasztott nyeregkerettel bíró
taligát szállítunk.

Ekegyártás terén legelső rangú
magyar gyártmány fel-
lülmulja még a legneve-
zetesebb idegen gyártmányokat is.

Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes
talajművelőgépeket terjedelmesen ismerteti és egy-
általán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes,
szakszerű és minden gazdának értékes felvilágo-
sításokat nyújt és díjmentesen küldetük.

Rövidített levőlezim:

„AGRARIA“ Budapest, V., Váci-ut 2.
Sürgőnyezim: „AGRARIA“ Budapest.

• GAZDASÁGI DOLGOK •

Az őszi vetésről.

Itt lévén az őszi vetés ideje, azt hiszem, nem végezek fölösleges munkát, ha felhívom gazdatársaim figyelmét arra, hogy hogyan lehet hamarabb és jól az őszi vetések alá a földet előkészíteni. Én már 6 év óta, amióta hegyes vidéken és kötött agyagtalajon gazdálkodom, használom az alább felsorolt módszert; ugyanis azt tapasztaltam, hogy nálunk (észak Somogy) a $\frac{4}{5}$ -öd osztályú hegyes kötött talajon csakis a korán vetett őszi adnak megfelelő termést, október 20-ika után vetett gabona ritkán, csakis igen kedvező időjárás esetén ad némileg kielégítő termést.

Már most, hogy legalább is a közepes termést biztosítsam és az igás erőszaporítás nélkül az őszi vetést a kellő előkészítés mellett idejében elvégezhessem, próbát tettem az úgynevezett grubberekkel, ugyanis a vetőszántás helyett alkalmaztam eme porhanyító eszközöket, amelyekkel 2 fogat egy 17 soros gép előtt eleget tudott előkészíteni.

Ezen eszköz igen jól helyettesíti a vetőszántást ott, ahol a talaj megtömődött, de nem gazos. Én az őszi nagy részét trágyázott zabosbüköny és herefélék után vetem, de vetek rozsot árpatarló után is. Ezen földeket a termény letakarítása után azonnal több vasú ekékkel sekélyen leszántom, azaz tarlót buktatok, ezzel elérem a gyomirtást, de megkötöm az altalajban a nyári csapadékot is. A második mélyszántást még eddig mindig megfelelő nedvesség mellett végeztem, természetesen talajom összetételének figyelembe vételével végeztem azt; e szántás után mindig tüskés hengereket járatok, hogy az esetleges hantokat elaprózzam.

A vetés idején azután, amidőn már látom, hogy a rossz idő vagy más gazdasági dolog miatt azt elég idejében be nem végezhetném, nekieresztem a porhanyító eszközöket, amelyek után fogas, majd a vetőgép jön. S mondhatom, hogy a vetést mindig elvégeztem a maga idejében, vetésem mindig elég szépen kikelt s sohasem gazos. Leginkább ajánlom ezen módszert a rozsoknál, amely növény tudvalevőleg előszeretettel viseltetik az ülepedett altalaj iránt.

Hogy ezen vetési munkát nem kisebbíti a természetátlagot, arról több évi kísérlettel meggyőződtem; szóval nálunk teljesen bevált. Azért igen melegen ajánlom, különösen a hegyes és a természetből is mostohább talajon, de meg a kevesebb erővel rendelkező gazdatársaimnak, de csakis megfelelő előmunkát megadása után, a vetőszántás pótlására.

Takáts Károly.

*
Tisztelt cikkíró úrnak igaza van, hogy a porhanyítókat (grubbereket, extirpátorokat) az őszi vetéseknél a vetőszántás pótlására előnyösen lehet felhasználni, amire gazdáink figyelmét felhívjuk.

K—k.

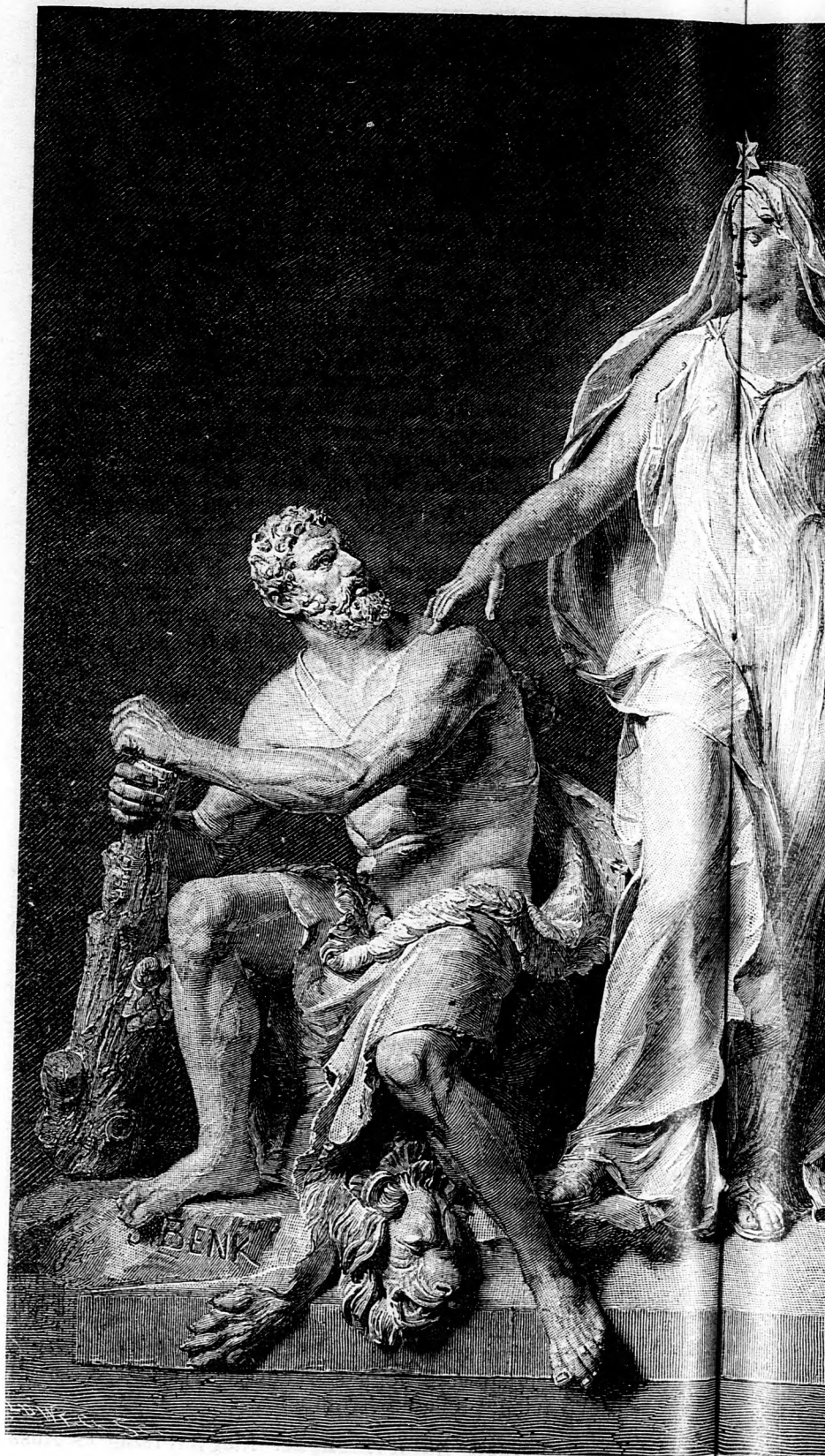
Lucernások feljavítása.

Az öregedő lucernásokat feljavítani rendkívül nehéz, mert gyökerük nagyon mélyrehatolt, a hová bármiféle trágyát igen nehéz lejuttatni. Azért is nagyon fontos dolog a lucerna telepítése előtt a talajt mélyen és nagyon jól megmunkálni s bőven megtrágyázni istálló- és műtrá-

gyákkal, mert mennél tökéletesebben és jobban végeztük ezen munkát, annál továbbtartó lesz lucernásunk.

Annak dacára vannak esetek, a hol a három éves lucernásunkat még 1—2 évig okvetlenül fenn kell tartanunk, dacára hogy silány, különben takarmányszüke állana be, amit minden áron el akarunk kerülni.

Ilyen esetekben csakis könnyen oldható műtrágyával

Az igazság, erő és élet

érhetünk el sikert, mert csakis ennél van meg a remény, hogy könnyen és gyorsan oldódván, lehatol azon mélyenfekvő gyökerekig, a melyek a táplálóanyag felvételére még alkalmasak.

Leginkább ajánlható ilyen esetekben a szuperfoszfát, amelyből 16—18%-ot alkalmazzunk és pedig 200 kg.-ot holdanként s ezt ősszel szórjuk ki. Az ősszel való

kiszórás nagyon fontos dolog: ezt a műveletet semmi esetre sem szabad tavaszra hagynunk, mert csak őszi kiszórás esetén van idő arra, hogy a hó által feloldott szuperfoszfát a gyökerekhez levitetvén, tavaszra hatását kifejtse. Ha azután a lucerna nemcsak kevés volt az előző évben, hanem vékony, gyengeszárú s nagyon apró levélzetű is, akkor nagyon tanácsos az őszi szuperfoszfát-trágyázást követő nagyon kora tavasszal 35—40 kilogramm chilisalétromot is kiszórni, miáltal megtettünk minden lehetőt, amit elvénülőben levő lucernasok megjavítására megtennünk lehet. K.

A baltacim termesztéséről.

A baltacimnek talajigényei a lucerna és lóheréhez viszonyítva jóval csekélyebbek. Én például kifejezett homoktalajon a baltacim termesztésével, úgy tisztán egymagában, mint füvekkel keverten vetve, igen jó eredményeket értem el.

A baltacim kellő díszlésére és kitartóságára nem annyira a felsőtalaj, mint az altalaj minősége mértékadó. Ha természetből fogva mélyen a talajba nőző gyökerei könnyen tudnak a földbe hatolni, erőteljes fejlődése biztosítva van. Ezen feltételt a homoktalajon megtalálja, ahol ezen oknál fogva a talaj mésztartalma is kisebb jelentőséggel bír, mint a kötött talajokon. Homokon $\frac{1}{2}\%$ mésztartalom teljesen kielégítő, mely mennyiség hazai homoktalajainkban legtöbbszörre feltalálható. Épp azért a talajelemzés felesleges. Ha erős ecettel leöntve, a talaj gyenge pezsgést mutat, ez már teljesen kielégítő mésztartalomra vall. A felső talajrétegek soványabb volta csak annyiban érdemel figyelmet, hogy a baltacim első időszaki fejlődését — míg gyökerei a mélyebb talajrétegekbe hatolhatnak — biztosítsa. Ezt elősegíthetjük műtrágya alkalmazásával, ha a vetőszántás előtt 200 kg. thomassalakot és 30 kg. 40%-os kálitrágyát kiszórunk.

A hámozatlan magból kat. holdanként 80—100 kg. kell, melyet homoktalajon sem szabad 2,5—3 cm.-nél mélyebben alátakarni. Hámozott magból előbbi mennyiségnek fele kell, de ára is még egyszer oly drága. Én a hámozott s hámozatlan baltacimmag kelésében s fejlődésében (épp az 1905-iki száraz évben) semmiféle különbséget nem tapasztaltam. Természetes, hogy a baltacim, mint mélyen gyökerező s pillangós virágú nitrogényűjítő növény a talajt javítja s a búzának is jó előveteménye lehet, ha elvetésekor az előbb említett foszfor- s kálitrágyát adtuk. Ha bizonyos mértékben zöldtrágyázás képezi célunkat, akkor helyénvalóbb lesz a nyulszapukának a termesztése vagy közvetlen zöldtrágyázási célokra csillagfürtöt vagy szőszösbükkönyt s homoki borsót termesztetni. A baltacimet inkább csak ott termesszük, ahol a lucerna nem díszlik kellőleg, mert utóbbi nagyobb tömegű s jobb minőségű takarmányt szolgáltat.

Dohánybeváltás reformja. A magyar gazdaközönség széles rétegeit érdeklő leiratot intézett Wekerle Sándor pénzügyminiszter az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez. A leirat válasz az egyesületnek a dohánybeváltás reformjára vonatkozó felterjesztésére és pedig kedvező válasz, amennyiben az előterjesztett kérelmek legnagyobb részét teljesítette. Tudatja a többek közt a miniszter, hogy a dohánybeváltásnál eddig szokásos polgári biztosító intézményt megszünteti s ezek helyett a beváltó bizottságokba a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége nevez ki jövőben az

érdekelt gazdasági egyesületek meghallgatásával gazdasági szakértőket. Eleget tesz a miniszter annak a kérelemnek is, hogy a szakértők a beváltási mintacsomók összeállításánál részt vehessenek s részükre ott a termelők érdekében befolyás biztosítsassék. — Elfogadta a miniszter teljes mérvben a szakértők részére az OMGE. által kidolgozott utasítás-tervezetet, azzal a kibővítéssel, hogy a termelőnek az osztályozás ellen akkor is meglegyen a felfolyamodási joga, még ha a gazdasági szakértők ezt indokoltnak nem is tartanák. A gazdasági szakértők napidíját a kincstár fizeti. Arra a kérelemre, hogy a dohányt jövőben csomózva, de simítatlan váltsák be, kijelenti a miniszter, hogy az eddigi kísérletek ez eljárást nem tartják a jövedék érdekében állónak. Mellőzni kívánják azonban az eddig követett eljárást, az úgy nevezett „kivasalást“ — s már a legközelebbi beváltásig ki fogják oktatni a termelőket egy új eljárásra, mely abban áll, hogy a kiegyenesített leveleket lazán egymásra rakva fogják csomóba kötni.

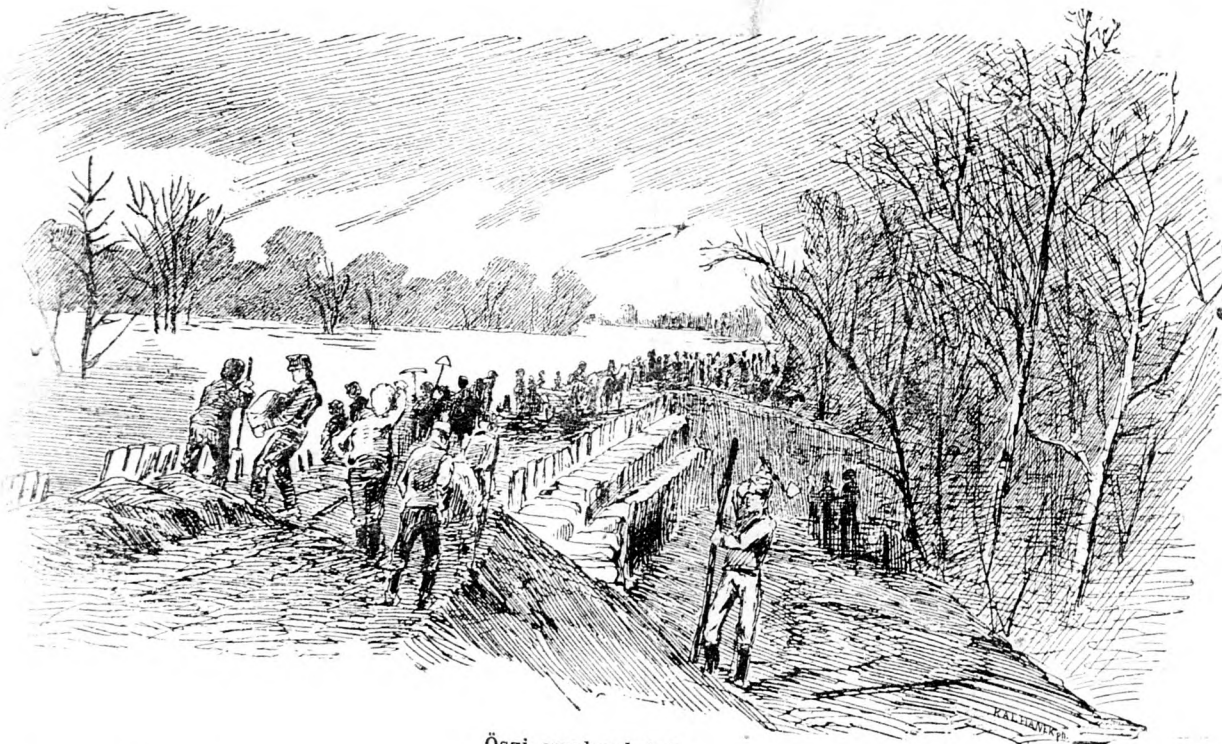

• MULATTATÓ •

Családi körben.

— Irta: Pakots József. —

Együtt ülünk a lámpa fénykörében
S fiam, az édes, oly hangos, vidám —
A boldogságnak kedvesebb tanyája
Nem volt még tán az Operencián.
Kint, — hallom a zajt — vad tusában áll
Az emberiség jobb és balfele —
Míg idebent a fiam mosolyától
A világ dallal, fényvel van tele.

Őszi gyakorlatok.

Ez az eljárás az eddigi kísérletek szerint a legcélszerűbb, így a dohány beltartalma és rugékonysága sokkal nagyobb s színe egyenletesebb marad. A dohányszárító pajtákra vonatkozó azt a kérelmet, hogy azokban az átjárók; ún. n. fináncútak elhagyassanak, a miniszter nem tartja sem a jövedék, sem a termelők érdekében valónak, mert az átjárók teszik lehetővé az okszerű dohánykezelést és ellenőrzést. Végül tudatja a miniszter, hogy a dohánytermesztésnél előírt ötös vetés-forgó rendszert már az elődje megszüntette, de ez alkalommal is érvényesítették azt az elvet, hogy egy tulajdonosnak az összes szántóföldjei egyötöd részénél nagyobb területre termelést engedélyeznek. Jövőre ezt a megszorítást — a további intézkedésig — a miniszter nem kívánja szigorúan alkalmazni és a szerzendő tapasztalati eredményekről feltételezetten megengedi, hogy dohánytermesztési engedélyt egyötödnél nagyobb, de az összes szántóföldek egyharmadát meg nem haladó területre is adhassanak.

Gy. M.

Sivár az élet, búja-gondja sok
S a szív s a lélek gyakran oly nehéz,
De lelkem innen a felhőkbe száll
És száz viharral bátran szembenéz.
Mert szent e hely s ha néha csüggedek
S karom a harcban ellankadna tán,
Csöppnyi fiam egyetlen mosolyától
Hérosz leszek a harcok piacán...

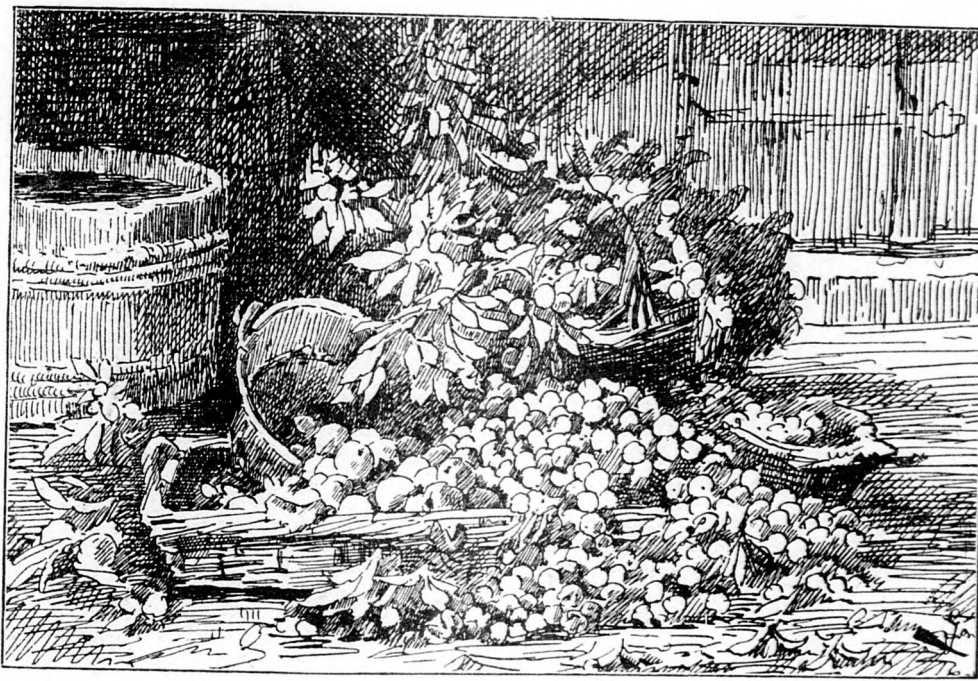
Hálát adok a sorsnak sorsomért,
A szegénységért, gondért, álmokért,
Oh, mindenért, minek köszönhetem,
Hogy utam ilyen csendes partot ért.
Együtt ülünk... S míg vígan, hangosan
Csendül fiamnak nevetése fel,
Eltűnődöm: — egy lámpa fénykörébe
Ennyi boldogság hogyan férhet el?...

Egy fejedelem emlékezete.

— Barcsay Ákos. —

Kolozsmegye Kozmatelke községében olyan ünnepség megy végbe vasárnap délelőtt, mely szemre való hatására és külső szceneriájára semmiféle hathatós elem-tumokban nem szűkölködik. Jó pár éve már annak, hogy az erdélyi sajtó jelentette Barcsay Ákos XVII-ik századbeli volt erdélyi fejedelem sírjának föltalálását. Elfelejtették megírni akkor, hogy ezt a sírt föltalálni egyáltalában nem volt nehéz, sőt nem is kellett fáradni vele, mert Benkő Transilvaniájában és Kővári László 1863-iki Erdély történetében egyéb leírásokon kívül megtörtént már az utalás Barcsay halála körülményeire, Kozmatelkén való eltemtetésére és sírjára. Ezért a mai ünnepségben új momentum nem a sírhely föltalálása, hanem a régi síremléknek díszesebbel való fölcserélése. Ez fog tehát történni ma Kozmatelkén olyan ünnepség keretében, mely, mint előbb mondtuk, hatásos jeleneteket ígér. Nevezetesen egy községi román

mat és erkölcsi megrendülést hozott Erdélyre. Egy rövid időszak átmeneti válságaiban viselte a fejedelmi tisztséget, de uralkodásának ezt a pár esztendejét a párttusák, ármánykodás és árulás hosszú sorozata jelzik. Ami egyéb részlet életére tartozik, az főképen a származási viszonyait és a politikai pályán való előhaladását érinti. 1619-ben született, fejedelmi udvarban nevelkedett s mint ősi, nagyhatalmú és vagyonos család sarja eleve már a politikai szereplésre volt kijelölve. 1642-ben Konstantinápolyban képviselte I. Rákóczi Györgyöt, majd az oláh és moldvai udvaroknál járt diplomáciai küldetésben, 1644-ben érdemei elismeréséül kapta a lugosi és karánsebesi bánságot, 1648-ban pedig a hunyadi főispánságot. Mikor Rákóczi a szerencsétlen végű lengyelországi expedíciót megindította, ő lett Erdély helytartójává s összejátszva a törökkel, kinevezette magát fejedelemmé. Ezzel a törvénytelen eljárással, melyet kortársai hazaárulásnak neveztek s még a legújabb generáció historikusai is megbélyegeznek, maga ellen zúdította a Rákóczi-párt gyűlöletét és felidézte a

Gyümölesérés.

birtokos Kozmatelke nevében román nyelven az emlék hű gondozására és a hazafias érzések ápolására fogadalmat tesz, továbbá az átvett emléket a községi román pap is meg fogja áldani s végül a jobbára román nyelvű közönség Kolozsvárról és vidékéről odarándult ünneplőkkel egyetemben el fogja énekelni a Szózatot. Ezek az epizódok fognak kiválni a kozmatelki ünnepségből, de az már kétséges aztán, hogy lesz-e valami mélyebb hatásuk s hogy általában jelentenek-e valami változást az erdélyi nemzetiségi viszonyok állapotában. Csak el kell gondolni a besztercei esetet abban a historikumában, ahogy megtörténhetett volna, azonkívül az Astra derüre-borura agitáló kulturgyűlését, a nemzetiségi képviselők harci üzeneteit és a folytonosan megújuló nemzetiségi mozgalmakat, hogy a Kozmatelke románságának manifesztációját kellőképpen értékelhessük.

Másik érdekes momentum ebben az ünnepségben az ünnep maga. Barcsay Ákosról a história nem a legjobb vélekedésekkel van. Okos, tanult ember lehetett, ez a hagyomány maradt meg róla, de uralkodásának ténye csak belső zavarokat, visszavonásokat, forradal-

székely részek forradalmát. Rákóczi 1660-iki halálával Kemény János állott pártja élére és ő vezette a Barcsay ellen indított reakciót, melynek eredménye nem sokára igazolta Barcsay népszerűtlenségét és gyöngeségét. Kemény János rövid idő alatt hatalmába kerítette Erdélyt, szétverte Barcsay seregeit s őt magát a fejedelemségről való lemondásra kényszerítette. Barcsay színleg megnyugodott a Kemény János föltételeiben, de titokban a törökkel levelezett s a fejedelmi szék visszafoglalására törekedett. Mikor elfogott levelei alapján árulása újra nyilvánvalóvá lett, a besztercei országgyűlés fölhatalmazást adott Kemény Jánosnak, hogy ellene és hívei ellen rövid úton rendkívüli pört kezdjen.

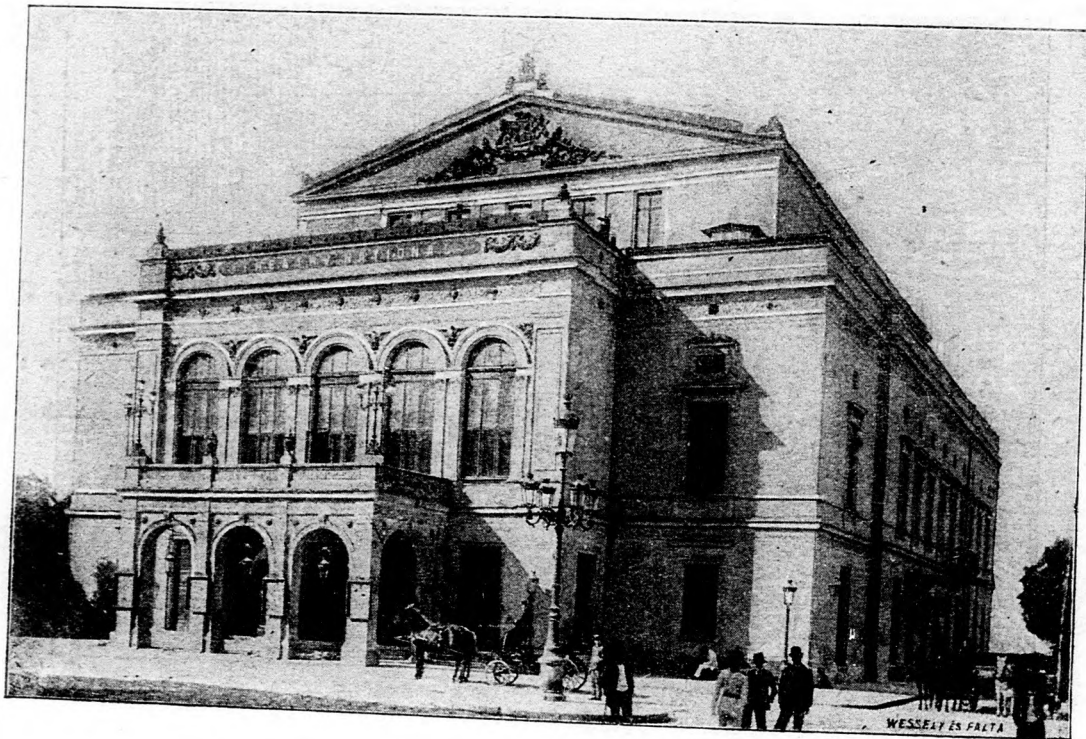
A pör során Barcsay összes javai elkoboztatására és őrizet alá vételére ítéltetett, de miután viselkedésével ezután is gyanúba keverte magát, Görgény várából Kővárba belebekték. Útnak is indították új állomására, ámde a mezőségi Répa falunál lovas kísérete minden biznonyal felsőbb utasításra leölte és az úton magára hagyta. Ugy találták meg a kozmatelki lakosok, kik holttestét magukkal vitték, eltemették és sírja fölé egy-

szerű síremléket állítottak. Száraz és objektív adataiban, íme, ez a Barcsay Ákos élete. Rendkívüliségek vagy csodálatra indító dolgok nincsenek benne és nem rendkívüli jellemében még az sem, amiért az újabb generációból való historikusok is pálcát törnek fölötte. A tizenhat és tizenhetedik század hatalmi osztályainak etikájában az árulás, hűség, párttűzés s más egyéb főben járó bűnöknek egészen más a jelentősége, mint ma. A hatalomért indított küzdelemben kisebb-nagyobb árulás, elvcserelés vagy párttűzés napirenden levő dolgok s megbűnhődik érte a gyöngye, ha az erősebb félnek hatalmába kerül, de az elismerés és a közbecsület övezi az ügyest ugyanekkor, ha a hatalom erejével fedezve van. A kor erkölcsi fölfogásában és pártos küzdelmeiben gyökerezik a Barcsay jelleme és politikai törekvése is. Nem volt sem jobb, sem rosszabb, mint kortársainak bármelyike és a szerencse elpártolásával részesült az egykor hatalmasoknak ama szintén napirenden levő sorsában, hogy mikor már nagyon alkalmatlanná vált, erőszakos halállal küldték el a másvilágra.

fiuval Bábólnára érkezett, tisztelgő küldöttség fogadta az akkor még alezredest, de a beduin-fiu, mitsem törődve az ünnepies fogadással, egyenesen a kuthoz ugratott, ott lepattant lováról s nagyott ivott a vederből.

A fiút Brudermann keresztségben részesítette, a melyben Mihály nevet kapott. Ezután katonai iskolába adta, a honnan mint huszár-hadnagy került ki. Fokról-fokra emelkedett s ezelőtt tíz évvel ünnepelte szolgálatának negyvenéves jubileumát, a mikor már az ezredesi rangja volt. A kis beduin-fiuból a bábólnai méntelep parancsnoka lett. A jubileumot megünnepelték, s a mint negyven évvel azelőtt, küldöttség várta Bábólnán Brudermann, küldöttség várta most Fedlallah ezredest s a küldöttség egyik női tagja ezüst kannát nyújtott az ezredes elé. Ebben az ezüst kannában víz volt. Víz ugyanabból a kútból, a melynek negyven évvel azelőtt a szomjas beduin nekifeküdt és oly jóízűt huzott belőle. Az ezredes szeméből könny gördült ki, amikor az ezüst kannát meg látta.

Az ezredes kegyelettel őrzi a kannát, amelyet tíz

A milánói Nemzeti Színház.

Erdély politikai történetében az ilyen karrier-törések mindennapiak a fejedelemség megszűntéig.

Gerlai.

Fedlallah ezredes.

Fedlallah el Hadad Mihály ezredes, méntelepi parancsnok most ünnepelte meg szolgálatának ötvenéves jubileumát. Az ezredesnek érdekes az élettörténete. Mint ismeretes, a messze idegenből szakadt hozzánk és szívben-lélekben a legjobb magyarrá lett. Arábiából került hozzánk. A mikor a negyvenes években a király Brudermann Rudolf lovassági tábornokot, Brudermann Rudolfinak, a mostani lovassági főfelügyelőnek atyját Arábiába küldte, hogy az udvar és a bábólnai ménes számára lovakat vásároljon, egy beduin-fiu, aki úgy ült meg a lovat, mintha hozzá lett volna nőve, anynyira megtetszett a tábornoknak, hogy magával hozta. Ez a beduin-fiu Fedlallah volt. Amikor Brudermann a

évvel ezelőtt kapott emlékebe tisztelőitől. Mostani, fél-százados jubileumán a király ajándékozta meg nagyobb rendjellel.

APRÓSÁGOK.

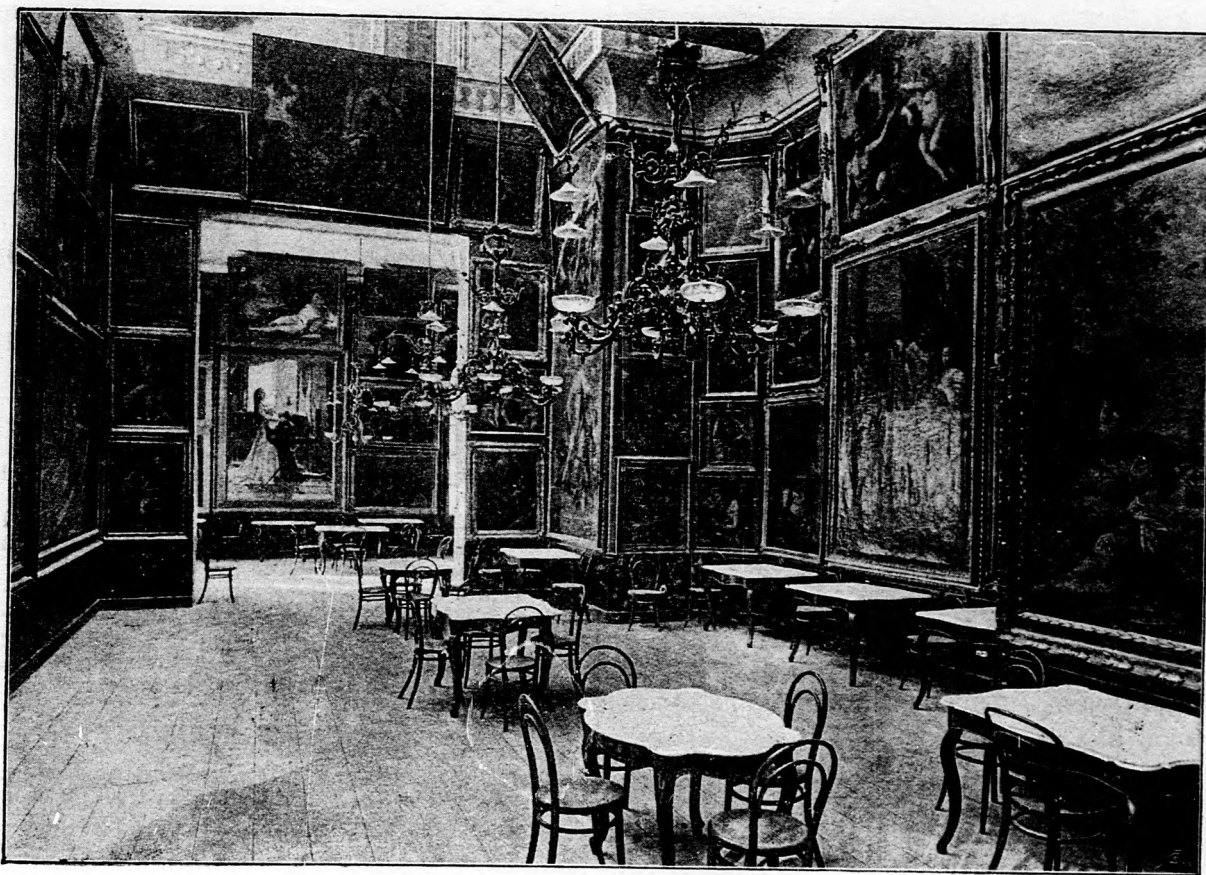
A fiúgyermek ünnep. A nyugati művelődés elterjedése óta a japánok sok régi szokásról lemondtak ugyan, de a fiúgyermek ünnepét Tokióban rendezik, hol azt az idegenek is végig szokták nézni. Szegények és gazdagok egyaránt nagy szerencsének tartják, ha fiúgyermekük született. Öröm jelül házuk előtt póznát állítanak fel s ennek hegyére egy halalakú léggömböt tűznek ki. A hal belől üres és szeles időben Tokió városa egy mozgó halastóhoz hasonlít. A halformájú léggömb a „Kol“ nevű halat jelzi, mely arról ismeretes, hogy mindig az ár ellen úszik s ennek papirból készült másával azt akarják kifejezni, hogy a férfiak az élet minden veszélyeivel szembe kell szállniuk.

A trónörökös születése véletlenül erre az ünnepre és a „fák ünnepére“ esett, ami szerencsés jel a japánok előtt. Mert Japánban, hol a babona a nép minden rétegében nagyon el van terjedve, a gyermekek születése napjának rendkívüli jelentőséget tulajdonítanak. A nősülni készülő japán ember az egybekelésre kijelölt napot is nagyon megválogatja, mert hite szerint a naptól jó- vagy balszerencséje függ. Ha a vőlegény véletlenül egy „víz“-napon született (Japánban a hét napjai elemek vagy természeti tárgyaktól veszik nevüket), a világért sem venne el olyan leányt, akinek születésnapja a „tűz“-nek volt szentelve. A „fák“ napján született kis herceg ellenben annak idején bátran elvehet olyan nőt, aki a „víz“ napján jött a világra, mivel a fákra a víz jótékony, életető hatással van.

rendelet sohasem sikerül megtalálni, a cím hamis, de a látogatónak sikerült egy pillanat alatt tisztába jönnie azzal, miféle szín, szabás lesz a legdivatosabb és ezzel elrontják a nagy cégek üzletét. Ebben a tolvajlásban résztvesznek a hölgyek is, főleg azok, akiknek jó ízlésük nem áll mindig arányban a jövedelmükkel.

Az angol lötenyésztés hanyatlása. Az angol földművelésügyi miniszter Highwycombeben beszédet mondott, a melyben kifejtette, hogy ez évben Angolországban 10,000-rel kevesebb csikót neveltek, mint a múlt évben. A lötenyésztés állandó csökkenésében nagy veszély rejlik. A hadügyminiszterium és a földművelésügyi miniszterium együttes tanácskozásainak eredményétől sikert remél, a mennyiben gyakorlati javaslatokat fognak előterjeszteni, a melyek meg fogják javítani a viszonyokat.

Milán királyról. Milán szerb király egy izben, mikor már elvetette az uralkodás gondját s lemondott trónjáról,

Gróf Karacsonyi-palota képtárterme

Zongora-adó. A francia hivatalos lap közli, hogy Bellac francia városkának ezentúl joga van zongora-adót szedni. Bellacban mindenki, aki zongorát tart, köteles érte adót fizetni. Bellacban úgylátszik nincsenek a zenének nagy barátjai, hanem úgy gondolkoznak, hogy ha a kutyára lehet adót kivetni az ugatásáért, akkor a zongorát is meg lehet adóztatni a lármájáért. Bellacban egyébként ötezer lakos van, tehát a zongora-adó nem fog valami busás jövedelmet hajtani.

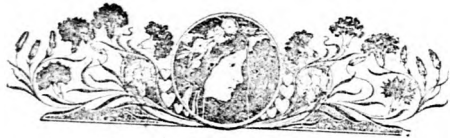
Különös tolvajok. Londonban mostanában olyan tolvajok úzik csalfa mesterségüket, akik ellen még a legóvatosabb rendőri vigyázat sem tehet semmit. A legelőkelőbb szalonokban megjelenik egy férfi vagy nő, esetleg férfiú és nő és megrendelik egy nagyvilági hölgy részére a legválogatottabb ruhákat. Mialatt az értékes mintadarabokat mutatják, az idegen ügyes és szakavatott pillantással megjegyzi a legújabb és legszebb dolgokat és a maga műhelyében értékesíti a szerzett tapasztalatokat. Természetes, hogy az előkelő

vidáman ült a kártyaasztalnál. Egy darabig jól ment minden. A király nyert. Egyszer csak megáll a király háta megett egy ur. A kártyát szétosztják s a király a fejét csóválja. Ujból osztanak, a király dühös, egyre rosszabb kártya jár s utoljára dühösen fakad ki Milán a háta megett ülő ur felé fordulva: — „Ugyan, gróf ur, menjen innen. Ha a hátam mögé áll, mindjárt veszitek.“ A gróf elpirul s aztán így szól: „Nincsen igaza, felség. Mikor a trónját elvesztette, nem álltam a háta mögött.“

Kisorsolt vőlegény. Amerikában egész csomó egyesületük van az agglégényeknek. Ezek között sok a furcsa, de mindenesetre a legfurcsábbak közül való az, amelyik most ünnepelte a főnnállása tizenötödik jubileumát. Seymourban. Ennek a klubnak az évi közgyűlésén a tagok, akik huszonötven vannak, mind golyót huznak egy urnából. A golyók között van egy fekete,

a többi fehér. Aki fehéret húzott, annak semmi baja; de aki a fekete golyót húzta, annak egy esztendő leforgása alatt nem kell ugyan agyonlőnie magát, de meg kell házasodnia. Ha nem teszi meg, kétszáz korona bírságot fizet és elveszti azt a pénzt, amit az egyesület pénztárába a nyugdíjára befizetett. Ha igazolatlanul elmarad a húzástól, ugyanilyen büntetéssel sújtják, sőt a bírság még nagyobb: négyszáz korona. De ha megházasodik csakugyan, úgy a nászutazás költségére 2000 koronát kap. Érdekes, hogy a tagok közül idáig egy sem házasodott meg: inkább fizetett, pedig van közöttük olyan is, aki már háromszor húzta a fekete golyót.

Értékes sertés. A „Deutscher Landwirt“ egyik legutóbbi számában Höller Károly egy kocáról ír, melyet hét éves korában közfogyasztásra leszártak és ekkor 350 kgr.-ot nyomott, de még inkább említésre méltó, hogy hat év alatt nem kevesebb mint 159 malacnak adott életet, melyeket a koca tulajdonosa 2284 korona árban értékesített.

KÉPEINKHEZ.

Az Erő, Bölcsesség és az Igazság. A bécsi császári palota homlokzatára gyönyörű szoborművet készített a híres német szoborművész Benk. A szoborcsoportozat a görög hitrege három istenét az Erőt, továbbá a bölcsesség és igazság istenasszonyait ábrázolja.

Gyümölcsérés. Őszre kelve esik meg a legszebb mezőgazdasági munka: a gyümölcszedés. Szilvát, almát, őszi barackot s egyéb gyümölcsfák édes, zamatos termékeit szedi le a gazda.

Őszi katonai gyakorlatok. Hiába, messze van még a világ az örökbéke létrejövételétől! A nemzetek, nagyhatalmak bár lépten-nyomon hirdetik a békét, ez azonban nem zárja ki azt, hogy folyton fegyverkezzenek, haderejüket növeljék és hadseregüket képezzék a bekövetkezendő nagy háborukra. Mai képünk egy őszi katonai gyakorlaton levő rezervisták munkáját mutatja be.

A milánói Nemzeti Színház. Abból az alkalomból, hogy itt egy talián énekművész, Caruso (olvasd: Káruszó) itt járt s Magyarországot szegényebbé tette tizenkét ezer koronával, amely összegért egy este áriázott, bemutatjuk az olaszok remek szép színházát, mely Milanóban a legszebb épület.

Szám-rejtvény.

Niemetz Arankától.

- 5, 26, 18, 6, 13, 14. Férfi név.
 23, 28, 14, 27, 24, 29. A növényekre igen hasznos.
 19, 20, 12, 16, 22. A kosárfonáshoz használják.
 4, 3, 7, 13, 15. Egy régi magyar fejedelem.
 8, 1, 17, 3. Női név.
 21, 10, 3, 9, 13, 5. A lustának nem mondják.
 11. Mássalhangzó.
 2, 19, 20, 25, 22. A csónakázásnál használják.
 1—29. Kölcsény Ferenc egyik versének kezdő-sora.

Megfejtési határidő 1907. október hó 11.

A megfejtéseket legcélszerűbb levelező-lapon beküldeni.

A „Független Ujság“ 38. számában közölt talány megfejtése

„A javulás útján van a legrosszabb kövezet.“

Helyesen fejtették meg a következők: Sarkadi Aurél, Kerek Mihály, Horváth József, Tótfalusi Béla, Budai Árpád, Oláh Iszlán, Kürstner Kálmán, Kovács Imre, Sós Pál, Molnár Péter, Szücs András, Kakas István és Kerekes József.

A sorshuzásnál Kerekes József nevét húztuk ki elsőnek, kinek egy érdekes könyvet küldöttünk.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárocsarnokban.

Magyar Gazdák Vásárocsarnok Ellátó Szövetkezete jelentése 1907 szeptember 30.

Budapesti Központi Vásárocsarnok árai.

Husneműek: marlahus 90—150 K., helybeli borjúhús 120—136 K., sertéshús 91—160 K., szalonna füstölt 140—160 K., szalonna, olvasztani való 140—144 K., hárj 150—156 K., sertésszir 130—150 K. — **Füstölthús:** (vidéki) kg.-ja 140—180 K., hazai sonka 140—200 K., szalámi 380—440 K.
Baromfifélék: ————— K., rántani való csirke 130—200 K., sütni való csirke 200—280 K., kacsa, hizott 460—600 K., lud, hizott 100—160 K., pulyka, hizott ————— K. páronként. Vágott hizott liba ————— K., vágott hizott kappan, kacsa és pulyka ————— K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Árak métermázsánként értendőek). Buza 2245—2300 K. Rozs 1910 K-tól ————— K.-ig. Árpa 1630 K-tól 1695 K.-ig, jobb minőségű K-tól ————— K.-ig. Zab 1530 ————— K. Tengeri 1300—1420 K.
Teavaj: (centrifugált) 210—240 K., főzővaj 140—160 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 8—24 fillér.
Tojás: bácskai 83—84 K., erdélyi apróbb áru ————— K. ládánként (1440 drb). Apadt ————— K., meszes ————— K.
Zöldségfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 500—600 K., rózsas 450—550 K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt ————— K., mm.ként.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7
K.	3520	3440	3360	3260	3160	3060	2960	2800

Takarmányvásár. Réti széna 70—150 — muhar 840—880 zsup-szalma 60—660 — alomszalma 560—580

A „FÜGGETLEN UJSÁG“ szerkesztésére felügyel:

Rubinek Gyula,

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

ifj. Kovács József Orosháza ::
 Magyar házi-ipar. ————— Magyar termények.
 Söprűk, szatyorok, gyékények, börbocskorok, posztócipők, mák, bab, kása, szalonna, paprika legolesőbban szállítja:
ifj. Kovács József Orosháza ::

Baromfitenyésztők Lapja

a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének hivatalos közlönye, a legjobb és legelterjedtebb baromfitenyésztési szaklap. Minden tenyésztőre nélkülözhetetlen. Hirdetésekre a legalkalmasabb. Előfizetési ára, mint az egyesület tagsági díja 8 kor. egy évre. Olesó hirdetési díjak. Szerkesztőség és kiadóhivatala: Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám, Köztelek, I. emelet 10. szám.

A növényeknek egyik legfontosabb tápanyaga a káli, amelynek hiánya teljes termések elérését lehetetlenné teszi. Különösen sok kálira van szükségük a kapásnövényeknek, hereféléknek és réteknek, ugy az árpának és szőlőnek. Különösen szegények káliban a homok- és tőzegtalajok és feltétlen szükséges azoknak a káli pótlásáról gondoskodni, miután azoknál a phosphorsav és nitrogénnel való trágyázás semmi körülmények közt sem biztosítja a lehetőleg legnagyobb termés elérését.

A mi viszonyaink között leginkább a 40%-os kálisó bir jelentőséggel, miután abban a tiszta kálit vagyis a kilo százalékát, a kisebb szállítási költség miatt, legolesőbban vásárolhatjuk.

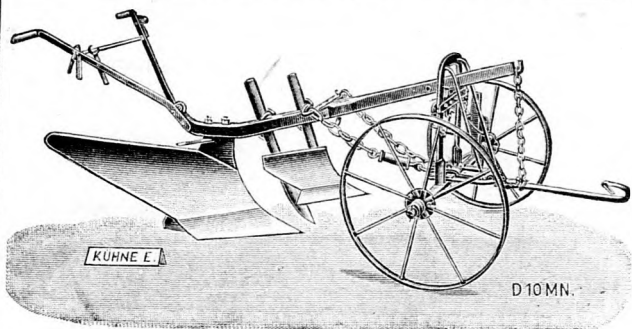
A kálitrágyák alkalmazásáról

a Kálisyndikátus mezőgazdasági tájékoztató irodája

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. (Köztelek)

díjtalanul és kötelezettség nélkül nyújt felvilágosítást és érdeklődőknek az erre vonatkozó **szakmunkákat** díjtalanul rendelkezésükre bocsájtja.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, Üllői-ut 25.

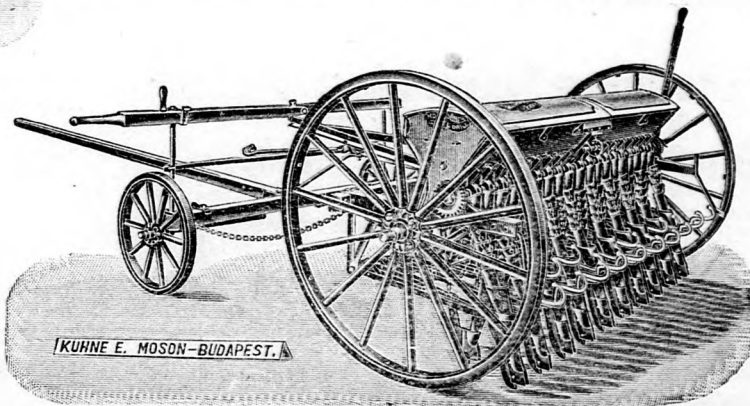

■ **AZ ŐSZI IDÉNYRE** ■
mindennemű talajmivelőeszközöket:
„Bippart“ általajakéket,
„Tornado“ kukoricaszártépőgépeket
és egyéb takarmánykészítőgépeket

„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket
és mindennemű mezőgazdasági gépeket szállít:

Kühne E. gépgyára
Mosonban.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körut 57/a.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

a budapesti

gyapju-aukceziókra

melyek idei második sorozata f. évi
október hó 9-én veszi kezdetét. —

Az aukceziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapju-küldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S TÁRSA

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900. Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával — 1.970.340.— kor.
Tartalékok — 764.760.16 kor.

	Összesen	2.735.104.16 kor.
1901. évi fölség	90.349.— kor.	
1902. évi fölség	59.782.28 kor.	
1903. évi fölség	109.331.73 kor.	
1904. évi fölség	72.488.28 kor.	
1905. évi fölség	61.730.60 kor.	
1906. évi fölség	39.243.65 kor.	

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módozatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfelesleg közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részlettek. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alfa-Separator Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1907. évi mintájú Alfa-Separatorok a jelenkor legtekélyesebb fölözögépei. Nagy és kiváló munkabírás mellett bámulatos könnyen járnak.

Több mint 500,000 Alfa Laval Separator az egész világon.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocznografiai műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb. utján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografailag legszebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközölhetnek.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Strassfurti kainitot,

Strassfurti kálitrágyasót 40% KÁLI

tartalommal, továbbá

mindennemű egyéb

Műtrágyafélét,

Rézgáliczot (98—99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„Hungária” műtrágya, kénsav- és vegyi-ipar
részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.